

Pyhäjärvi

Säskylän Pyhäjärven Natura 2000 -alueille on tehty hoito- ja käyttösuunnitelma vuonna 2012. Suunnittelualueeseen kuuluu kaksi Natura-aluetta, joista toinen on Harolanlahti ja toinen Pyhäjärvi. Tarkoituksena on sovittaa yhteen luonnonsuojelun, virkistyskäytön ja alueen muun käytön tavoitteita. Se on tavallaan käyttö- opas alueen kestävästä käytöstä. Suunnitelman toteutumista arvioidaan noin viiden vuoden välein.

Visiona on, että Pyhäjärven hyvä vedenlaatu edistää luonnon virkistyskäytön, luontomatkailun ja alueen muun toiminnan edellytysten kehittymistä hyviksi.

Pyhäjärvi on houkutteleva ja monipuolinen virkistyskäyttö- ja luontomatkailukohde. Se tunnetaan kansallisesti ja kansainvälisesti tuloksellisesta alueellisesta yhteistyöstä järven tilan parantamiseksi ja se on merkittävä ja kiinnostava korkeatasoisen ja monitieteisen tutkimuksen kohde.

**Käyttäjän
opas**

Pyhäjärven suojeelu

Pyhäjärven Natura-alueiden perustamisen tarkoituksena on turvata luontodirektiivissä mainittujen luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen sekä lintudirektiivissä mainittujen lajien suotuisa suojelutaso. Natura-alueiden lisäksi hoito- ja käyttösuunnitelman suunnittelualueeseen kuuluu yksityisiä luonnonsuojelualueita. Niiden tarkoituksena on alueesta riippuen arvokkaan luontokohteen luonnonarvojen säilyttäminen ja hoitaminen, luonnon monimuotoisuuden ja kauneuden säilyttäminen, luontotyyppin/lajin suotuisan suojelutason säilyttäminen, alueen lintuvesiluonteen säilymisen ja lintujen pesimärauhan turvaaminen tai saarten kasvillisuuden, eläimistön ja maiseman suojeleminen. Suunnittelualueella on tiedossa kahdeksan luontodirektiivin mukaista luontotyyppiä. Merkittävimmät ovat karut kirkasvetiset järvet ja lehdot. Lisäksi alueelta löytyy metsäluhtia, puustoisia soita ja luonnonmetsiä.

Pyhäjärven suojelutyöllä on pitkät perinteet. Pyhäjärviseedun ja sen lähiympäristön kunnat, teollisuus ja järjestöt rahoittavat Pyhäjärvi-instituutin toteuttamaa Pyhäjärven suojeeluohjelmaa. Lisätietoja suojeeluohjelman toiminnasta saa nettisivulta: www.pyhajarvensuojelu.net

Mikä on Natura 2000 ja miksi se on tärkeä?

- Natura-verkoston avulla pyritään vaalimaan luonnon monimuotoisuutta koko EU:n alueella.
- Tavoitteena on suojella harvinaistuvia luontotyyppisiä ja lajien elinympäristöjä sekä linnuston kannalta arvokkaita alueita.

Natura-alueella ei saa heikentää merkittävästi niitä luontoarvoja, joiden vuoksi alue kuuluu Natura-verkostoon. Tämä ei yleensä rajoita yksityisen henkilön tavanomaiseen maankäyttöön liittyviä toimenpiteitä.

Maankäyttö

- Yksityinen luonnonsuojelualue
- Metsähallituksen alue
- Natura 2000 -alue

Harolanlahti

Harolanlahden Natura-alueeseen kuuluu Pyhäjärven linturikas pohjoisin perukka lähirantoineen. Lahden länsirannalla ja rannan lähituntumassa on useampia lehtoalueita. Rannat ovat pääosin ruovikkoiset ja paikoin esiintyy metsäluhtia. Alueeseen sisältyy myös Hiittenkarin maisemallisesti arvokas harjuniemi. Vesilinnusto on sekä laji- että parimäärältään runsas.

Harolan lehtoalue on Satakunnan tärkeimpiä lehtu- ja suoalueita. Se on monipuolinen ja rehevä lehtomaisten kankaiden, lehtojen, kangasmetsien, soiden ja rantojen muodostaman kokonaisuus. Lehtoista erityisen hienoja ovat pähkinälehdot. Muita erityisen arvokkaita elinympäristöjä ovat rantalepikot ja -niityt sekä Peiniemen tervaleppäluhta. Uhanalaisista lajeista alueella esiintyy liito-oravaa.

Pyhäjärvi

Eurajoen vesistöalueella sijaitseva Pyhäjärvi on Lounais-Suomen suurin järvi ja Satakunnan ja Varsinais-Suomen maakuntajärvi. Pyhäjärvi on kirkasvetinen, matala ja aava järvi. Erityisesti järven itäranta on karikkoinen ja siellä sijaitsee suurin osa saarista. Tärkeimmät järveen laskevan joet ovat Pyhäjoki ja Yläneenjoki. Pyhäjärvi purkaa vetensä Eurajokea pitkin Selkämereen.

Pyhäjärven ”karut kirkasvetiset järvet” luontotyypin edustavuus on erinomainen, paitsi järven pohjoisosassa, jossa edustavuus on merkittävä. Kasvillisuus on selvästi vyöhykkeistä, pohjalehtikasvillisuus on runsasta ja lajisto on runsasta ja monipuolista. Lisäksi järvessä esiintyy raania.

Pinta-ala: 155 km²

Saarettoman ulapan pituus: noin 25 km

Valuma-alueen pinta-ala: 461 km²

Rantaviivaa: 80 km

Saarten yhteenlaskettu pinta-ala: 51,4 ha

Suurin syvyys: 26 m

Keskisyvyys: 5,5 m

Linnusto

Pyhäjärven alueella on havaittu kaksi erityisesti suojeltavaa, kolme uhanalaista sekä 27 lintudirektiivin 1 lajia. Pyhäjärven eri osa-alueiden merkitys linnustolle vaihtelee laji- ja lajiryhmien mukaan. Rehevien rantojen ja kosteikkojen lajeille tärkeimmät alueet ovat Mannilanlahti, Kauttuanlahti ja Sarvonlahti. Pesiville vesilinnuille ja lokeille tärkeitä alueita ovat erityisesti järven pohjoispää, Katismaan ympäristö, Säskylän saaristo sekä länsirannan pienet luodot, mm. Lintulaki, jossa on alueen suurin naurulokkiyhdykskunta. Vuonna 2010 tehdyssä linnustoselvityksessä havaittuja lajeja olivat mm. tiirat, naurulokit, kuikat, kaakkurit, mustalinnut ja allit. Rantametsien lajistosta Harolan ja Pähkinistön alueilla havaittiin mm. idänuunilintu ja pikkusieppo. Linnustoselvitys on luettavissa kokonaisuudessaan internetissä sivulla www.pyhajarvi-instituutti.fi/kiulu

Erityisesti suojeltavat lajit: merikotka ja räyskä
Uhanalaiset lajit: selkälokki, lapasoika, pikkutikka

Kasvillisuus

Pyhäjärven kasvillisuus on monimuotoista ja runsasta. Vuonna 2010 vesikasvillisuus selvityksessä havaittiin yhteensä 62 vesikasvilajia (uposkasvit, kellulehtiset

ja ilmaversoiset), joista osa on niukkara-
vinteisuutta ja osa runsasravinteisuutta
suosivia lajeja. Rehevimmät alueet sijait-
sevat Pyhäjoen suun ja Vähäkylänlahden
välisellä saarten suojaamalla alueella se-
kä länsirannan Mannilanlahdella. Laaja
ja avonainen järvenselkä rajoittaa vesi-
kasvien esiintymistä. Maisemallisesti ja
ekologisesti merkittävä laji on järviruoko.
Paikoin myös ulpukka esiintyy runsaana.
Uposkasveista yleisiä ja runsaita lajeja
ovat nuottaruoho, tummalahnaruoho, vesirutto, rusko-
ärviä, isonäkingsammal ja hapranäkinparta.

Silmälläpidettävät lajit: Suvantonäkingsammal

Kalat

Pyhäjärvi on merkittävä ammattikalastus- ja ravustus-
kohde. Pääasialliset kalastusmenetelmät ovat talvi-
nuotta ja rysäpyynti. Tärkeimmät saalislajit ovat muik-
ku, hauki ja ahven. Ammattikalastajat tekevät myös
järven hoitokalastustyötä, jolloin järvestä poistetaan
kuoretta, särkeä ja kiiskeä. Myös vapaa-ajan kalastus-
kohteena Pyhäjärvi on merkittävä, tärkeimmät saalis-
kalat ovat hauki, ahven, made, kiiski ja siika.
Kotitarvekalastuksessa siika on edelleen
haluttu saaliskala.

Arvot ja käyttö

Virkistyskäyttö

Pyhjäjärviseu tu on luontomatkailijan ja luonnon virkistyskäyttäjän kannalta rikasta ja monipuolista seutuä. Pyhjäjärvi on tärkeä virkistyskäyttökohde ympäri vuoden tarjoten mahdollisuuden monenlaisiin harrastuksiin (mm. kalastus, veneily, hiihto, luistelu, uinti ja vesiturheilu). Kalastusmatkailukohteena järvi on Lounais-Suomen kärkeä. Seudun lintuharrastajat suosivat Pyhjäjärveä ja Harolan historiallinen lehtoalue on valtakunnallisesti merkittävä retkeilykohde.

Kulttuuriperintö

Harolasta tunnetaan kaikkiaan 690 rautakautista kivi- rökkiötä ja kolme vallimaista kivrakennelmaa. Suurin osa rökkiöistä sijaitsee Harolan lehtojensuojelualueella. Alueen arvo on muinaismuistojen suojelun kannalta korkea ja rökkiöalue kuuluu valtakunnallisesti merkittävimpien muinaisjäännösten joukkoon.

Lajisto

Säkylän Pyhjäjärveltä ja sen ranta-alueilta löytyy useita luonto- ja lintudirektiivin tarkoittamia luontotyyppjeä ja lajeja. Keskeiset lajistoarvot liittyvät lintuihin.

Tutkimus

Pyhjäjärven geologiaa, eliöstöä ja vedenlaatua on seurattu useampien vuosikymmenten ajan. Se on valtakunnallisesti ja kansainvälisesti merkittävä tutkimuskohde. Laajan seurannan ja tutkimustyön vuoksi Pyhä-

järven ekologia tunnetaan paremmin kuin minkään muun suomalaisen järven.

Uhat

Ilmastonmuutos voi lisätä järveä rehevöittävää ravintuormitusta esimerkiksi talviaikaisten sateiden aiheuttamien valumien kautta ja siten heikentää järven luontotyyppin edustavuutta karuna kirkasvetisenä järvenä. Ilmastonmuutos saattaa edistää myös vieraslajien leviämistä ja vaikuttaa kalastoon sekä kalastusmenetelmiin ja ammattikalastuksen lähtökohtiin.

Alueen menestystä matkailukohteena uhkaavat rehevöitymisen aiheuttama virkistyskäyttömahdollisuuksien heikkeneminen, puutteellinen markkinointi ja heikko verkostoituminen. Palvelutarjonnan kehittäminen onkin yksi tulevaisuuden haasteista.

Luontotyyppjeä uhkaavat myös järven säännöstely, vesiliikenne, ympäristön roskaaminen, luontoa kuluttava matkailu, torjunta-aineet, mahdollinen pohjavesivirtausten muuttuminen, rantarakentaminen ja öljy- ja kemikaalivuodot. Harolassa hoitamattomuus ja

ylläpidon puute aiheuttavat maiseman umpeenkasvua, lehtolajien taantumista ja kuusettumista.

Suunnitelman päämäärät

- Pyhäjärven hyvä tila on turvattu.
- Harolan luontotyytit ovat edustavia.
- Vieras- ja tulokaslajit eivät aiheuta haittaa alkuperäiselle lajistolle.
- Ammattikalastus säilyy Pyhäjärvellä.
- Pyhäjärvi ja Harola ovat houkuttelevia ja monipuolisia virkistyskäyttökohteita.
- Pyhäjärvisuodun luonto- ja kalastusmatkailun lisääminen luontoarvoja vaarantamatta.
- Alueen luonnonhoito perustuu riittävään ja monipuoliseen tutkimus- ja seurantatietoon.
- Arkeologiset kohteet ovat edustavia.

Toteutus ja toimenpiteet

Uusien vesiensuojelutoimenpiteiden toteuttaminen valuma-alueella.

- Toteutetaan uusia kosteikkoja, laskeutusaltaita, suojavyöhykkeitä ja muita toimia keskittyen ensisijaisesti tulvahuippujen tuoman kuormituksen vähentämiseen ja valuma-alueen vedenpidätyskyvyn tehostamiseen.

Olemassa olevien vesiensuojelutoimenpiteiden tehokkuuden selvittäminen ja kunnostus.

Haja-asutuksen jätevesikuormituksen vähentäminen.

Hoitokalastuksen turvaaminen.

- Uusien ja olemassa olevien kalastusmenetelmien kehittäminen ja testaaminen Pyhäjärven olosuhteissa.
- Suositellaan, että kalastus kohdistuu monipuolisesti useisiin kalalajeihin.

Pyhäjärven suojeluohjelman rahoituksen turvaaminen.

Olemassa olevien palvelurakenteiden ylläpito ja edistäminen ja uuden rakentaminen.

Maisemanhoidon kehittäminen ja tukeminen.

- Muun muassa laidunnuksella, raivauksella ja niitolla tuetaan kulttuuri- ja muinaisjäännösalueiden edustavuutta.
- Pienimuotoisella kasvillisuuden valtaamalla vesialueiden aukotuksella voidaan parantaa linnustollisia arvoja.

Virkistyskäytön ja tiedon edistäminen.

- Markkinoinnin, luontomatkailun tuotekehittelyn ja yrittäjien yhteistoiminnan kautta.
- Opetusaineiston välityksellä ja vesiin, vesiensuojeluun ja kulttuuriympäristöön liittyvällä ympäristökasvatuksella.
- Maasto-opastusaineiston laatimista ja ylläpitoa. Haitallisten lajien poistaminen ja/tai kannan rajoittaminen, vieraslajien vaikutusten selvittäminen sekä tutkimus. Pienpetojen pyynnin lisääminen osana linnuston suojelua.

Mitä Natura-alueilla saa tehdä:

Natura-alue ei yleensä rajoita ihmisen normaalia maankäyttöä. Natura-alueilla sovelletaan jokamiehen oikeuksia siten, ettei heikennetä merkittävästi niitä luontoarvoja, joiden perusteella alue on valittu Naturaan. Harolan ja Pyhäjärven Naturan perusteena on turvata luontodirektiivissä mainittujen luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen sekä lintudirektiivissä mainittujen lajien suotuisa suojelutaso. Yksityisillä suojelualueilla on noudatettava alueiden rauhoituspäättöksiä. Suojeluperusteita vaarantamatta alueella voidaan esimerkiksi harjoittaa metsätaloutta.

Pyhäjärven alueiden käyttöä rajoitetaan seuraavasti:

- Pyhäjärven kalastusalue on asettanut rajoituksia mm. pyyntivälineistä, alamitoista ja kieltoalueista sekä päättää vuosittain siian kuturauhoituksesta.
- Yksityisillä suojelualueilla noudatetaan rauhoitusmääräyksiä ja kalastusalueen päätöksiä.
- Uusiluoto: maihinnousukielto lintujen pesimäaikana 15.4.–15.7.
- Pähkinistön itäniemi, Himmi, Himmin länsipuolella oleva nimetön saari sekä nimettömät pikkukarit: liikkumis- ja maihinnousukielto lintujen pesimäaikaan 1.4.–31.7.
- Kalasaaren pohjoiskärki-Pähkinistön niemen eteläkärki: nopeusrajoitus 10 km/h.
- Moottorivenekielto alueella Kalasaaren pohjoiskärki-Pähkinistön niemen eteläkärki (pohjoisraja) ja Kalasaaren eteläosasta Himmin eteläosaan (eteläraja).
- Emäkarin läheisyydessä kehoitetaan välttämään liikkumista lintujen pesimäaikaan 1.5.–15.7.

Jokamiehen oikeudet

Luonnossa liikkuessa saat:

- Liikkua jalan, hiihtäen ja pyöräillen muualla kuin pihamaalla, pelloilla tai istutetuilla alueilla, jotka voivat vahingoittaa kulkemisesta
- Poimia luonnonmarjoja, sieniä ja kukkia
- Oleskella tilapäisesti alueilla, missä liikkuminenkin on sallittua (esim. telttailta)
- Onkia ja pilkkiä, viehekalastus vaatii läänikohtaisen luvan
- Veneillä ja uida vesistöissä sekä kulkea jäällä

Maaomistajan luvan tarvitset:

- Avotulen tekoon
- Moottoriajoneuvolla kulkemiseen
- Varpujen, sammalten, jäkälien, puuaineksen yms. ottoon, puiden kaatoon

Et saa:

- aiheuttaa häiriötä, häiritä kotirauhaa, vahingoittaa, roskata, metsästää ilman lupia
- häiritä tai vahingoittaa lintujen pesiä ja poikasia
- poimia rauhoitettuja kasveja

Suunnitelman ovat toteuttaneet Pyhäjärvi-instituutti Kilpailukykyä Pyhäjärvisuodun luonnosta -hankkeessa yhteistyössä Metsähallituksen kanssa. Koko suunnitelma on luettavissa Pyhäjärvi-instituutin nettisivuilla www.pyhajarvi-instituutti.fi/kiulu. Tämä esite on toteutettu hankkeessa Pyhäjärven ja Köyliönjärven Natura 2000 alueiden hoito- ja käyttösuunnitelmat yleistajuisiksi esitteiksi.

Julkaisija: Pyhäjärvi-instituutti
www.pyhajarvi-instituutti.fi
www.pyhajarvensuojelu.net
Kuvat: Tero Forsman, Rauno Yrjölä
ja Pyhäjärvi-instituutin kuva-arkisto
Esitteen taitto: Mainos Mariini, Mari Aarikka
Painopaikka: Eura Print Oy